

אגודת התורה

שעווה
הנוטפת מנר

מד. נר המטפטף, בשבת וביו"ט (קלח) אסור להניח תחתיו כלי, עתון (קלט) וכדו', כדי לקלוט בו את השעווה, כי השעווה היא מוקצה (קמ), ובהנחתו את הכלי, הוא יבטל אותו מהיכנו ואוסרהו בטלטול (קמא), ואסור לעשות כן גם אם אין כוונתו אלא שלא תתלכלך המפה (קמב). אבל מותר להניח כלי כזה בערב שבת (קמג), או אפילו בשבת, אם אמנם נמצא בתוכו דבר של היתר, שכן במקרה זה הכלי לא ייאסר בטלטול (קמד).
ומותר להניח כלי, בלי מים, בין בשבת ובין ביו"ט, אם אין כוונתו אלא לקלוט את הניצוצות, שכן אין בהם ממש (קמה).

מה. בענין פעמון חשמלי - ראה להלן פרק כג סעיפים נד ו-נו ופרק כח סעיפים כט-לד.

מו. מנורת חשמל המיטלטלת, מותר לטלטלה ביו"ט, ואפילו בשעה שהיא דלוקה, ככל כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו (קמו), אך יזהר שלא להפסיק את זרם החשמל על ידי הטלטול.

טלטול מנורת
חשמל ביו"ט

צח ו-קיב, ועיין שם הערה קיג, ועיין גם שו"ת אג"מ או"ח ח"ד סי' מ (יז). ובספר מאור השבת ח"ד כתב בסי' יד סע' קנר שלדעת מומחה יש בשקע של הטלפון זרם מועט, וא"כ אין להפסיק את חיבורו בשבת. (קלח) דג"כ אית ביה משום ביטול כלי מהיכנו, והרי השעווה היא מוקצה גם ביו"ט, וכדלהלן הערה קנה; ועיין סי' תקיד במ"א ס"ק ז, דנר או שמן שהודלק לכבוד יו"ט, אף אם כבה אסור ליהנות ממנו כי הוקצה למצותו, וכ"ה סי' רעט סע' א בביה"ל ד"ה מותר. אך שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, שהעיר דשפיר יכול להדליקו בחדר אחר כמו שמותר לחזור ולהדליקו באותו החדר. וגם צ"ע למה לא יוכל לאוכלו כשאין צורך בהדלקה כי הרי גם האכילה היא לצורך יו"ט, ולא דמי לנוי סוכה שהוקצה למצות סוכה, דהיא מצוה אחרת, משא"כ כאן הכל אותה המצוה. אך חזר ואמר, דכיון שביה"ש היה דולק ולא היה מותר להסתפק ממנו ולאכול, שפיר נעשה מוקצה. ואם ההדלקה היתה לאחר ביה"ש, דלא נאסר משום מיגו דאתקצא, נראה דמותר, עכ"ד. ועיין ביצה ו ב תוד"ה השתא וברש"ש שם. (קלט) עיין סי' שיג בשע"צ ס"ק לז, דכל דבר שהיה מתחילה מותר לטלטל, והוא גורם בפעולתו שיהא אסור לטלטל, בכלל ביטול כלי מהיכנו. (קמ) עיין סי' רעט סע' א. (קמא) סי' שי סע' ו, ועיין להלן פכ"ב סע' כה והערה מג ו-נא, ולפי משכ"ש יהא מותר להניח נייר פשוט תחת הנר, דחשיב כמיוחד לכך. (קמב) עיין סי' רסה סע' ג, ומשמע דבכל גווני אסרינן. והא דמ"ב שם סוס"ק ו, דמשמע דאם אינו מכוין לשמן דמותר, ע"ש במ"א ס"ק ב ובמחש"ק שם, דהיינו שלא ישרף מה שתחתיו, ומשום נזק גדול. (קמג) דהאסור הוא להניחו בשבת, ואם לא נטפה שעווה לכלי - לא נאסר הכלי בטלטול, שם במ"ב ס"ק ז. (קמד) שם במ"ב ס"ק ו, וע"ש בתה"ד ס"ק ג. (קמה) סי' רסה סע' ד. (קמו) ספר מאורי אש דף 60, ע"ש דאם נדלקה המנורה בחג ע"י שעון וכדו', יש מקום לאסור טלטולה משום איסור נולד, משום דמעיקרא בביה"ש לא היה אור ועכשיו יש אור בתוך הנורה, וכיון שהחוט נהפך לאש (החוט הלוהט) הרי מטלטל נולד, ע"ש דאף הלומדים אינם מדקדקים ומטלטלים את המנורה ביו"ט. וכן בתנור חימום ובישול יהא אסור לטלטל ביו"ט אפילו לצורך, מפני שמטלטל דבר שאסור משום נולד. ויל"ע בדין זה מהא דסי' תקב במ"ב ס"ק ד, שאם עבר והבעיר ביו"ט, דמותר להשתמש לאורו, ולא מוזכר דיהא אסור לטלטלו. אך שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דהתם י"ל דיש עמוד ראשון ושני, והעמוד השני שנדלק מהראשון אפשר דלא חשיב כנולד ומותר, משא"כ בחשמל דליכא כלל שלהבת רק חוט שמלכין ומפיץ אור, עיין לעיל הערה ט, וע"ש עוד במאורי אש דף 62 חידוש גדול בענין טלטול המנורה בשבת לצורך גו"מ, ואולי כל שדרכו תמיד להולד ולהעלים ע"י הדלקה וכיבוי כל הזמן לא נחשב כנולד. דוגמא לכך בכוס של פרוקס דלא חשיב בונה הואיל ורגילים לפרק ולהחזיר, ולכן אף שביו"ט אסור לכבות, מ"מ לא חשיב משום כך כנולד דבר חדש.

אהיל ומכסה של מנורה	מז. אהיל של מנורה, דינו כדין המנורה עצמה, ואסור לטלטלו בשבת (קמז), אך מכסה המורכב מעל המנורה כדי לכוון בו את האור או לכסותו על ידי הטייתו, מותר לכוונו (קמח).
הכנת נר להדלקה ביו"ט	מח. נר שעוה *, אסור לחממו ביו"ט כדי להדביק אותו בפמוט (קמט), וגם אסור להצר קצהו על מנת להתאימו לגודל בית קיבולו של הפמוט (קנ), ואף יש מקום לאסור לתוחבו בכוח לתוך הפמוט, כדי שישתחק חלק מן השעוה, כאשר הנר עבה מדי (קנא).
ניקוי פמוט מן השעוה ביו"ט	* נר שהנדלק ביו"ט והשעוה שבו נהפכת נוזלית, אין לחשוש בו לאיסור נולד-מוליד, עיין לעיל פרק יב הערה לא.
הדיסקית שבנרונים	מט. פמוט שבית הקיבול שלו נתמלא שעוה, מותר לנקותו מן השעוה ביו"ט כדי להכניס בו נר חדש (קנב). וטוב להיזהר שלא לשפוך לצורך הניקוי מים חמים על השעוה (קנג), אלא יש להשתמש בכלי (כגון סכין, אם השעוה כשרה או במברג), ולא בחתיכת עץ אשר אסור לטלטלו (קנד). הסיר את השעוה, אסור לטלטלה (קנה).
הדיסקית שבנרונים	נ. נרונים שבקצה התחתון של הפתילה מצויה בהם מעין דיסקית מתכתית, שבסוף בעירת הנרון נדבקת למיכל הזכוכית, מותר להוציא אותה ואת השעוה המפרעים לנתינת נרון חדש במיכל הזכוכית, כגון ביו"ט החל בערב-שבת או ביום השני של ר"ה (קנו).
פמוט עם קפיץ	מותר ליתן מים לפני שבת בתוך כוסיות שיש בהם נרונים כדי למנוע הדבקת הדסקיות הנמצאות בתחתית הנר לכוס.
הדלקת נר סמוך למוצאי יו"ט	נא. פמוט שהקפיץ המותקן בו שומר על גובה אחיד של הנר, מותר להשתמש בו בשבת וביו"ט (קנז).
הדלקת נר סמוך למוצאי יו"ט	נב. ביו"ט מותר להדליק נר גם סמוך למוצאי היום, כי הרי הוא יהנה עוד מן האור בשעת החג, אבל אם כוונתו היא לצורך הלילה - אסור, וגם אסור לעשות כן סמוך לפני יו"ט שני של ראש השנה או יו"ט שני של גלויות (קנח).

וע"ע שם דף 78 ד"ה אמנם, דנהגו בו איסור, ועיין גם בחזו"א סי' מא ס"ק טז ושו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' מג, מנחת שלמה ח"א סי' יד ס"ק א, לוח המוקצה (בן צור) אות מ הערה 523. (קמז) מנחת שבת סי' פח ס"ק כב. (קמח) שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דמכיון שיחדו לכך, שרינן. (קמט) סי' תקיד במ"ב ס"ק יח, ועיין ח"א כלל צב בנ"א סי' א. (קנ) דאית ביה משום מלאכת מחתך, עיין סי' שכב במ"ב ס"ק יח. (קנא) ושמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דיתכן דאע"ג דצריך לתחוב בכוח, מ"מ כיון שזה דרך שימוש ולא ע"י הכנה מוקדמת, אין זה בכלל מחתך, וכיון שעושה רק כלאח"י אפשר דיש להקל. (קנב) ח"א כלל צב סי' ב וע"ש בנ"א, ועיין לעיל הערה פז. (קנג) עיין סי' שכ סע' יד ובמ"ב ס"ק מא. (קנד) עיין בנ"א דלעיל הערה קנב. (קנה) עיין שו"ע הרב סי' תצט סע' יא, דנכון להיזהר שלא לטלטלה כי אם לצורך הרבה, ועיין גם במ"ב ס"ק טו, וי"ל דהיינו דוקא במקום דחוי להדלקה, וזה לא שייך היום, והוה דינה כעצים ואבנים. ועיין חזו"א סי' מז ס"ק טו ו-כא ולדבריו פשיטא שהשעוה אינה מוקצה ומותר להסירה מן הפמוט. (קנו) עיין לעיל הערה קנב. (קנז) עיין סי' שיג במ"ב ס"ק מה, שכל שאין עשויים לקיום רק לסוגרן ולפותחן תמיד, מותר, וכן שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל. (קנח) סי' תקיד במ"ב

וכן אסור ליתן נר בפמוט ביו"ט ראשון על מנת להדליקו בליל יו"ט שני של ראש השנה או של גלויות (קנט), וראה להלן פרק כח סעיף פח.

נג. אסור לקצץ ביו"ט את הקצה הסתום של סיגר, שכן יש בזה משום תיקון כלי (קס).

נד. אסור להשתמש בשבת וביו"ט ברמקול, אף אם הוא מופעל מבעוד יום, או אם הוא מופעל באמצעות שעון-שבת (קסא).

נה. מותר להשתמש בכר או בסדין ושמירה חשמליים שהופעלו לפני שבת, או שכוונו לפני שבת בשעון שבת שיחממו בשבת, ומותר גם לטלטלם ממקום למקום, ויש להיזהר שלא יגרום בזמן הטלטול לניתוק החשמל על ידי יציאת התקע מהשקע. טוב לעשות היכר שלא יבוא להגדיל או להקטין את עוצמת החום (קסב).

וכן מותר להשתמש בכורסה או מזרון המתכוונים באמצעות חשמל, וגם בהם אסור לעשות שום שינוי באמצעות החשמל בכיווני הכורסא והמזרון.

התוספת

ס"ק לג, ועיין סי' תקג בבה"ט ס"ק ד ובמטה אפרים סי' תקצט בקצה המטה ס"ק מז. (קנט) סי' תקיד במ"ב ס"ק לה. (קס) קצשו"ע סי' צח סע' לב, וע"ש במנחת יו"ט ס"ק קכ, ועיין סי' תקיד סע' י ובמ"ב ס"ק מז. (קסא) עיין מנחת שלמה ח"א סי' ט ענף ב ס"ק ד, מהא דסי' רנב סע' ה ברמ"א ובמ"ב ס"ק מח, דכיון דאיכא אוושא מילתא יש בו משום זילותא דשבת. (קסב) עי' שו"ת אג"מ או"ח ח"ג סי' נ וראה להלן פל"ח בהערה לב ו-לג.